

Recensie: First Man ★★★★****

Kinepolis Antwerpen
donderdag 18 oktober 2018

foto © Universal Pictures

Recensie:

First Man, dat gebaseerd is op James R. Hansens biografie 'First Man: The Life of Neil A. Armstrong' en geregisseerd werd door Damien Chazelle toont in eerste instantie wat een pionierswerk de NASA in de jaren '60 verrichtte toen Neil Armstrong (rol van Ryan Gosling) de eerste man op de maan werd. De historische beelden en de uitspraken: 'The Eagle has landed' en 'It's one small step for man. One giant leap for mankind.' hebben in de loop der jaren ondertussen mythische proporties gekregen. Maar wat weinigen nog lijken te onthouden, is dat er zowel op financieel als op menselijk vlak (veel astronauten vonden de dood in de beginjaren) erg veel leergeld betaald werd door de VS om de Russen bij te benen. Het waren de Russen namelijk die de eerste hond (Laika) in de ruimte hadden en die rond de aarde cirkelde in 1957. En ook de eerste ruimtewandeling (18 maart 1965) konden de Russen op hun conto schrijven. De NASA stond jarenlang op achtervolgen. Het kostenplaatje dat uiteraard geserveerd werd aan de belastingbetaler, zorgde ervoor dat er politieke druk was op de organisatie. Vanuit de bevolking volgden er protesten, zoals te horen is in het protestlied 'Whitney On The Moon' van Gil Scott-Heron, in deze film in een versie van Leon Bridges. Het nummer kaart de (toenemende) armoede en het racisme aan in de States in die jaren en stelt dat de regering andere prioriteiten zou moeten stellen dan een geldverslindend project als dat van de ruimtevaart. De VS had kortom dringend nood aan positieve resultaten. Die kwamen er na veel zwoegen en zweeten via het Gemini 8-project waar Armstrong ook bij betrokken was, wat cruciaal was voor vlucht naar de maan. Tijdens dat project moesten ze in de ruimte voor het eerst zich zien te koppelen aan een andere module (de onbemande Agena). Daarna kon het Apollo-programma beginnen en een maanlander getest. Maar ook dat ging niet van een leien dakje!

Naast het werk dat je de ingenieur ziet verrichten, toont First Man ook het gezinsleven van Armstrong. Die verliest in het begin van zijn carrière zijn dochtertje Karen. Radiotherapie die dan nog in een vroeg stadium zit, en haar immuunsysteem ondermijnt, kan haar niet genezen van een kwaadaardige hersentumor. Armstrong verwerkt zijn verdriet op zijn manier, alleen, in zichzelf gekeerd. De maan is dan ook prominent aanwezig in deze prent, niet alleen als doel om ernaartoe te kunnen reizen, ook als symbool om je ernaar te richten, te kijken, na te denken over leven en dood, te filosoferen, te dromen, net als in het slaapliedje 'I see the moon, the moon sees me' dat Gosling even a capella zingt voor Lucy Stafford die de rol van zijn dochtertje Karen speelt.

Wanneer Armstrong de Gemini 8-capsule betreedt, zie je hem bedenkelijk kijken. Qua techniek zie je ook in een tijdspanne van 8 jaar (begin jaren '60 tot het einde ervan) welke evolutie de ruimtevaartsector heeft doorgemaakt. Maar dat die eerste tuigen net voor de liftoff langs alle kanten kraakten, en die als een groot blikje frisdrank elk moment van buiten uit door de druk dreigden geplet te worden, doet toch wel de wenkbrouwen fronsen. De Gemini 8-missie loopt bijna fataal af voor Armstrong tot woede van zijn vrouw Janet (Claire Foy) wanneer de NASA de luidsprekers uitschakelt zodat ze niet meer thuis kan horen wat er gaande is: 'You're a bunch of boys making models out of balsa wood! You don't have anything under control!' klinkt het fel. De Gemini 8 tolt dan aan een gigantisch tempo naar links door een vastzittende stuwraket en Armstrong heeft nog maar enkele seconden om in te

grijpen anders zal ie het bewustzijn verliezen. Het is niet de eerste crisissituatie waarin hij terecht komt. In de openingsscène van First Man ondervindt ie tijdens een testvlucht in de ruimte problemen, en ook later bij de test met de maanlander van het Apollo-project ontsnapt ie op het nippertje aan de dood.

Het werken voor de NASA en vooral het ingenieur zijn, maakt dat Armstrongs emoties sterk afgevlakt worden. Immers, leert ie om het hoofd niet te verliezen in extreme stresssituaties. De avond voor ie moet vertrekken voor zijn Apollo 11-vlucht, gaat Janet dan ook door het lint, zeker wanneer hij niet meteen van plan is afscheid te nemen van zijn kinderen. "Wat is de kans dat je niet meer terugkomt?" vraagt ze waarop Armstrong droogweg antwoordt dat hij daar geen cijfer op kan plakken. Uiteindelijk mogen de kinderen mee aan de eetkamertafel komen zitten 's nachts en stemt Armstrong toe onder zware druk van Janet zodat zijn zonen afscheid kunnen nemen van hun vader. Dat moment â€“ een van de sterkste scènes uit de film â€“ heeft meer weg van een persconferentie, een Q&A waarbij Armstrong in zijn wat afstandelijke en wetenschappelijke rol blijft. Tijdens de persconferentie geeft ie mee aan journalisten dat ie extra brandstof zou meenemen, mocht ie dat kunnen. De film suggereert dat hij in werkelijkheid een veel symbolischer en voor hem erg emotioneel item meenam naar de maan. Dat laatste is weliswaar gebaseerd op een vermoeden en mogelijks (net als in het boek) in het teken van storytelling als dramatisch element toegevoegd. Tot op heden is er echter geen bewijs of Neil Armstrong effectief gedaan heeft wat First Man suggereert. Niet alles in de film komt trouwens overeen met de werkelijkheid. De belangrijkste fouten zijn dat Armstrong nooit getraind heeft in een MASTIF (Multi-Axis Spin Test Inertia Facility). Daarnaast explodeerde de maanlander waarmee hij op aarde testte pas nadat die even terug de hoogte in gegaan was, en hoor je (om de spanningsboog van de film voldoende strak te houden) direct een antwoord van de astronauten op de maan en de NASA op aarde terwijl er een vertraging van bijna 3 seconden moet zijn tussen een vraag stellen en een antwoord ontvangen door de grote afstand.

Los daarvan is First Man een puike biopic die in Dolby ATMOS volledig tot zijn recht komt in de bioscoop. Dit is cinema zoals cinema hoort te zijn: groots, avontuurlijk en meeslepend met Ryan Gosling die een ijzersterke prestatie neerzet als Neil Armstrong. Oscarwaardig materiaal levert dat op.

< Bert Hertogs >